

st. bryg. w st. spocz. mgr inż. Jan Kielin^{a)}, mgr Beata Wojtasiak^{a)*}

^{a)} Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej – Państwowy Instytut Badawczy / Scientific and Reserach Centre for Fire Protection – National Research Institute

* Autor korespondencyjny / Corresponding author: bwojtasiak@cnbop.pl

Zygmunt Jarosz – pionier pożarnictwa polskiego

Zygmunt Jarosz – The Pioneer of Polish Firefighting

Зигмунт Ярош – пионер пожарной охраны в Польше

ABSTRAKT

Czytelnikom czasopisma „BiTP. Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza” w rozdziale „Postacie Pożarnictwa” od 2015 roku przedstawiane są biografie wybranych postaci zasłużonych dla polskiego pożarnictwa. W bieżącym numerze przybliżona zostanie niezwykła osoba, która zajęła wyjątkowe miejsce w historii ochrony przeciwpożarowej w Polsce. Mowa o pierwszym generale polskiego pożarnictwa Zygmuncie Jaroszu (1920–2007). Generał Jarosz jako pierwszy polski strażak przeszedł drogę od szeregowego zawodowego strażaka przez podoficera do oficera i generała pożarnictwa. Pod jego kierownictwem polskie pożarnictwo ulegało znacznemu rozwojowi. Cechowała go pasja pracy i nieprzeciętny talent organizatorski. Generał Jarosz był kreatorem wielu zmian, nowych inicjatyw i działań. Generałowi zawdzięczamy rewolucję systemu szkolnictwa oraz powstanie pierwszej w historii pożarnictwa uczelni oraz dwóch szkół chorążych. Przez dwie kadencje w latach 1974–1983 pełnił z wyboru funkcję wiceprezydenta ds. zapobiegania pożarom w międzynarodowej organizacji pożarniczej CTIF. W tym czasie przyczynił się do umocnienia polskiego pożarnictwa na forum europejskim i podniesienia prestiżu Polski za granicą. W ciągu kolejnych lat służby generał konsekwentnie realizował wizję rozwoju pożarnictwa polskiego w niełatwych politycznie czasach. Należy wspomnieć, że był to okres wielu bardzo trudnych akcji ratowniczych, w tym tragicznych w skutkach, jak na przykład pożar rafinerii w Czechowicach-Dziedzicach z 1971 roku, który spowodował śmierć 37 osób. Z wieloletniego teoretycznego i praktycznego dorobku generała korzystamy do dziś. Generał Jarosz uosabiał wzorowe cechy strażaka, profesjonalizm zawodowy i wysokie walory osobiste. Osiągnięcia, wartości i cele prezentowane przez generała zasługują na przedstawienie jego sylwetki czytelnikom kwartalnika naukowego BiTP.

Słowa kluczowe: postacie pożarnictwa, pożarnictwo polskie, ochrona przeciwpożarowa, Państwowa Straż Pożarna

Przyjęty: 12.05.2017; Zrecenzowany: 12.05.2017; Opublikowany: 30.06.2017;

Autorzy wnieśli równy wkład merytoryczny w opracowanie artykułu;

Proszę cytować: BiTP Vol. 46 Issue 2, 2017, pp. 140–145, doi: 10.12845/bitp.46.2.2017.10;

Artykuł udostępniany na licencji CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

ABSTRACT

Many of the most significant figures in Polish firefighting are described in “BiTP. Safety and Fire Technique” magazine, in the chapter “People Involved in Firefighting”, which since 2015 has portrayed individuals distinguished for their work for the benefit of Polish firefighting. This issue of the magazine presents the General of Polish Firefighting, Zygmunt Jarosz (1920–2007). He was the first to be promoted from Junior Fireman, Captain and Brigadier to the highest rank of General. Polish firefighting made great progress under his leadership. He showed passion for his work and outstanding organisation skills. He was also a promoter of innovations and new activities. These were associated with a revolution in the education system, which resulted in the founding of the first university of firefighting, and two colleges for warrant officers. During his two terms (1974–1983) he was also Vice-President for fire prevention of the international organisation CTF, and he strengthened Poland's position in Europe. During next few years he was boldly reaching his targets connected with firefighting, despite the very difficult political situation in Europe. These were also the times of numerous challenging rescue operations, with many calamities, such as the big fire at the refinery in Czechowice-Dziedzice in 1971, in which 37 people died. His achievements in the firefighting theory and practice are used up to this day. As a General he presented excellent fireman's traits, a highly professional attitude, and strong personal skills. General's achievements, values and objectives make him eminently worthy of being presented to the readers of BiTP.

Keywords: firefighters, Polish firefighting, firefighting safety, State Fire Service

Received: 12.05.2017; Reviewed: 12.05.2017; Published: 30.06.2017;

The authors contributed equally to this article;

Please cite as: BiTP Vol. 46 Issue 2, 2017, pp. 140–145, doi: 10.12845/bitp.46.2.2017.10;

This is an open access article under the CC BY-NC-SA 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

АННОТАЦИЯ

Вниманию читателей журнала „BiTP. Безопасность и Пожарная Техника” в разделе „Лица пожарной охраны” представлены биографии избранных заслуженных героев польской пожарной охраны. В текущем номере можно будет поближе узнать необычного человека, который занял особое место в истории пожарной охраны в Польше. Речь идет о первом генерале пожарной охраны в Польше Зигмунте Яроше (1920-2007). Генерал Ярош был первым польским пожарным, который прошёл путь от рядового профессионального пожарного, унтер-офицера, до офицера и генерала пожарной службы. Под его руководством пожарная охрана в Польше значительно развилась. Он отличался страстью к работе и необыкновенным организаторским талантом. Генерал Ярош был автором многих изменений, инициатив и мероприятий. Именно благодаря ему произошла революция в системе образования, а также было создано первое в истории высшее учебное заведение пожарной охраны и две школы для пожарных. За два срока (1974-1983) выполняемых ним добровольно полномочий вице-президента по предотвращению пожаров в международной пожарной организации СТIF, он способствовал укреплению польской пожарной охраны на европейском уровне и повышению престижа Польши за рубежом. В течении следующих лет службы генерал последовательно реализовал развитие пожарной охраны в Польше в политически сложные времена.

Следует отметить, что это было время, когда пожарные проводили многие сложные спасательные действия, в том числе, имеющие трагические последствия, как, например, пожар нефтеперерабатывающего завода в Чеховицах (1971 г.), где погибло 37 человек. Многолетними теоретическими и практическими достижениями генерала мы пользуемся по сегодняшний день. Он воплощал в себе наилучшие качества пожарного, профессиональное отношение и высокую личную культуру. Достижения, ценности и цели, которым следовал генерал заслуженно представляют его читателям научного квартального журнала BiTP.

Ключевые слова: лица пожарной охраны, пожарная охрана в Польше, пожарная охрана, Государственная противопожарная служба

Принята: 12.05.2017; Рецензирована: 12.05.2017; Опубликована: 30.06.2017;

Авторы внесли одинаковый вклад в создание статьи;

Просим ссылаться на статью следующим образом: BiTP Vol. 46 Issue 2, 2017, pp. 140–145, doi: 10.12845/bitp.46.2.2017.10;

Настоящая статья находится в открытом доступе и распространяется в соответствии с лицензией CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Wprowadzenie

Do grona osób zasłużonych dla polskiego pożarnictwa należą między innymi inż. Józef Tuliszkowski [1], płk poż. w st. spocz. Władysław Piławski [2], gen. brygadier w st. spocz. Feliks Dela [3]. Sylwetki tych wybitnych postaci zostały już zaprezentowane czytelnikom „BiTP. Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza”. Niniejszy artykuł poświęcono kolejnej wybitnej postaci – generałowi pożarnictwa Zygmuntovi Jaroszowi.

Radom 1920–1944

Zygmunt Jarosz urodził się 24 stycznia 1920 roku w Radomiu w robotniczej, wielodzietnej rodzinie. Dom rodzinny wypełniony był atmosferą ciepła i wzajemnego szacunku. W roku 1927 rozpoczął naukę w szkole powszechnej im. Stanisława Jachowicza w Radomiu, którą ukończył w roku 1934 z wynikiem bardzo dobrym. Ojciec młodego Zygmunta, z zawodu hutnik, w wyniku wieloletniej i ciężkiej pracy w hucie szkła w wieku 61 lat nie był już zdolny do dalszej pracy zawodowej. Sytuacja materialna rodziny Jaroszków zmusiła młodego Zygmunta do podjęcia pracy zarobkowej w fabryce broni w Ra-

domiu. Najpierw jako praktykanta, później lakiernika. Mimo wyczerpującej pracy w fabryce w roku 1935 podjął naukę w wieczorowej szkole zawodowej, którą ukończył w 1937 roku. W trakcie jego edukacji, w wyniku tragicznego wypadku w roku 1937 w wieku 55 lat zginęła jego matka. Po jej śmierci ciężar opieki nad schorowanym ojcem i najmłodszym bratem spadł na Zygmunta. Będąc w tej trudnej sytuacji rodzinnej, zdecydował się jednak na kontynuację nauki. Rozpoczął kurs gimnazjalny dla dorosłych przy kole kulturalno-oświatowym fabryki broni w Radomiu, uzyskując w 1939 roku wykształcenie w zakresie 6 klasy gimnazjum ogólnokształcącego. W wieku 20 lat, 12 maja 1940 roku Zygmunt zawarł związek małżeński z Anną Suwałą. Małżonkom urodziła się córka. Wkrótce jednak dziecko zmarło w wieku trzech miesięcy. Utrata córki i bolesne przeżycia z tym związane spowodowały, że Zygmunt musiał otoczyć małżonkę szczególną opieką, w niełatwych czasach okupacyjnych.

W 1941 roku siedzibą niemieckich władz dystrykcyjnych i służb specjalnych był Radom. Miejscowa ludność przeżywała koszmar terroru, aresztowań, głodu, wywózek do obozów koncentracyjnych i na roboty do Niemiec, a także publicznych egzekucji. W walce z okupantem niemieckim w ramach ru-

chu oporu „Skala”¹ aktywnie działali strażacy z zawodowych i ochotniczych straży pożarnych, jak również nastawiona patriotycznie młodzież. W tym trudnym czasie Annie i Zygmuntoowi Jaroszom urodziła się w dniu 9 maja 1943 roku córka.

Zygmunt Jarosz nie należał do organizacji podziemnych, nie walczył również w oddziałach partyzanckich. W lipcu 1944 roku z obawy przed aresztowaniem porzucił pracę w fabryce broni i ukrywał się przed łapankami organizowanymi przez okupanta, które w tym czasie bardzo się nasiliły.

Radom 1945–1952

Służbę na rzecz ochrony przeciwpożarowej Zygmunt Jarosz rozpoczął 1 marca 1945 roku w Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej w Radomiu (tj. po wyzwoleniu Radomia w 1945 roku). Przez okres 7 lat swojej służby w radomskiej straży pożarnej przeszedł najważniejsze szkolenia pożarnicze. Pierwsze szkolenie pożarnicze, które zakończyło się 2 lutego 1947 roku ćwiczeniami aplikacyjnymi i zdanym egzaminem kwalifikacyjnym przed Komisją Kieleckiego Okręgu Wojewódzkiego Związku Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, wpłynęło na pierwsze awanse zawodowe Zygmunta Jarosza. Powierzono mu funkcję kierownika kancelarii Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej w Radomiu, którą pełnił w latach 1947–1948. Kolejny kurs dla podoficerów zawodowych pożarnictwa w Szkole Pożarniczej Województwa Śląsko-Dąbrowskiego w Chorzowie Zygmunt Jarosz odbył w 1948 roku. Po zdaniu egzaminu otrzymał nominację do stopnia kaprała pożarnictwa.

Z dniem 1 stycznia 1949 został zastępcą dowódcy plutonu oraz objął prowadzenie spraw szkolenia załogi. 29 stycznia 1949 roku dekretem nominacyjnym Wojewódzkiego Inspektora Pożarnictwa w Kielcach został mianowany do stopnia plutonowego ze starszeństwem w stopniu od 1 lutego 1949 roku.

Bardzo dobre wyniki uzyskane w dotychczasowych szkoleniach sprawiły, że Zygmunt Jarosz został przyjęty na kolejny, czteromiesięczny kurs oficerski, który rozpoczął 16 sierpnia 1949 roku w Centralnym Ośrodku Wyszczolenia Pożarniczego w Łodzi. Podobnie jak wcześniejsze, ukończył to szkolenie z wynikiem bardzo dobrym. Uchwałą Zarządu Związku Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 grudnia 1949 roku został podporucznikiem pożarnictwa. Po powrocie z kursu w Łodzi z oficerską nominacją Zygmunt Jarosz został mianowany na zastępcę komendanta Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej w Radomiu, aby w dniu 19 stycznia 1951 roku objąć stanowisko komendanta tej straży pożarnej. Zygmunt Jarosz od pierwszych dni swojej działalności na stanowisku komendanta miejskiego Straży Pożarnej w Radomiu koncentrował swoje wysiłki wokół odbudowy ze zniszczeń wojennych podczas okupacji, wyposażenia technicznego radomskiej straży pożarnej. Organizował fachowe kursy i udzielał pomocy odbudowującym się ochotniczym strażom pożarnym. Intensywnie pracował nad rozwojem szkolenia pożarniczego strażaków zawodo-

wych oraz systemu doskonalenia zawodowego. W ośrodku szkolenia w Radomiu prowadzono kursy dowódców plutonu. Przywrócono organizację ćwiczeń, manewrów oraz zawodów pożarniczych dla jednostek ochotniczych straży pożarnych. Jego ciężka praca na rzecz poprawy stanu ochrony przeciwpożarowej została doceniona. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach w grudniu 1952 roku skierowało do Komendy Głównej Straży Pożarnych wnioski o powołanie Zygmunta Jarosza na stanowisko komendanta wojewódzkiego straży pożarnych w Kielcach. Z uwagi jednak na niepełne kwalifikacje komendant główny podjął decyzję o oddelegowaniu Jarosza na kurs uzupełniający.

Warszawa 1953–2007

Po odbyciu w okresie od 1 marca do 16 lipca 1953 roku kursie uzupełniającym dla oficerów pożarnictwa w Centralnej Oficerskiej Szkole Pożarniczej w Warszawie Zygmunt Jarosz 24 sierpnia 1953 roku awansował i został służbowo przeniesiony do Warszawskiej Komendy Straży Pożarnych – początkowo na stanowisko zastępcy, a następnie komendanta wojewódzkiego do spraw technicznych. W czasie swojej działalności na tych stanowiskach skupiał głównie uwagę na organizowaniu wyposażenia dla jednostek straży. Zniszczenia wojenne i okupacyjne sprawiły, że w dalszym ciągu brakowało niemal wszystkiego: ubrań, sprzętu i samochodów gaśniczych. Dochodziły do tego niedobory zaopatrzeniowe i brak funduszy na zakupy. Rozwiązaniem tego problemu miała być rozpoczęta przez Jarosza rozbudowa zaplecza technicznego, w której upatrywał rozwiązanie tych kłopotów. Zaczęła obowiązywać zasada: „jeśli nie można czegoś kupić, to trzeba to zrobić” [4].

Kolejny awans do stopnia starszego kapitana pożarnictwa Zygmunt Jarosz otrzymał 7 listopada 1953 roku. Zygmunt Jarosz nie osiadał na laurach – konsekwentnie realizował przyjęty przez siebie plan. Nieoczekiwanie w lutym 1955 roku w Warszawie wybuchł pożar baraku mieszkalnego, w którym przebywały dzieci. Nauczycielka, której udało się ocalić z pożaru czwórkę podopiecznych zmarła w wyniku doznanych poparzeń. Skutki tragedii uzmysłowiły władzom miasta bardzo zły stan zabezpieczenia przeciwpożarowego. Wkrótce po tym wydarzeniu z dniem 22 kwietnia 1955 roku powierzono Zygmuntoowi Jaroszowi pełnienie obowiązków komendanta Warszawskiej Straży Pożarnej. Następna nominacja na kapitana szefa przyszła 16 lipca 1956 roku. Z dniem 1 stycznia 1958 kpt. szef poż. Zygmunt Jarosz, dotychczas pełniący obowiązki komendanta, został mianowany komendantem Warszawskiej Straży Pożarnej. Prowadząc systematyczne działania, umacniał swoją pozycję szefa nie tylko w Komendzie, ale w również w innych jednostkach. Jego działania koncentrowały się wokół problemów związanych z zabezpieczeniem mieszkańców Warszawy i obiektów przed pożarami. Dodatkowych problemów przysparzała słabo rozwinięta sieć telefoniczna, której stan wpływał na wydłużenie czasu alarmowania straży pożarnej w przypadku powstania pożaru. Zygmunt Jarosz podjął więc decyzję o instalowaniu urządzeń publicznej automatycznej sygnalizacji alarmowej

¹ Konspiracyjna komórka działająca w strukturach Armii Krajowej.

firmy Ericson. W połowie lat 50. podjął decyzję o budowie nowych strażnic między innymi na Żoliborzu, Jelonkach, w Wilanowie, Henrykowie i w Rembertowie. Kilka innych rozbudowano. Niezależnie rozpoczęto prace nad rozwijaniem systemu szkolenia pożarniczego strażaków. Dzięki powstaniu Ośrodka Szkolenia Pożarniczego na Grochowie podjęto systematyczne przygotowania młodych kadr strażaków i podoficerów. W celu analizy aktualnego stanu ochrony przeciwpożarowej w styczniu 1962 roku komendant Zygmunt Jarosz powołał zespoły, w skład których wchodziłi młodzi oficerowie. Przygotowany przez Komendę materiał poprzedzony konsultacjami pod nazwą *Plan ochrony przeciwpożarowej Warszawy na lata 1963–1980* został zatwierdzony w dniu 20 grudnia 1962 przez Radę Narodową m. st. Warszawy. Jednym z ważnych elementów warszawskiego planu ochrony przeciwpożarowej było wyznaczenie obszarów operacyjnych i lokalizacji jednostek na bazie koncepcji rozbudowy Warszawy. W sumie zaplanowano powstanie 16 obszarów operacyjnych. Jak trafne to były plany, może świadczyć fakt, że dzisiaj, po przeszło 50 latach, mamy tych obszarów 17. Swoje miejsce w tym dokumencie znalazły także problemy związane z zaopatrzeniem wodnym do celów gaśniczych opartych na opracowanym wykazie potrzeb dotyczących budowy i konserwacji zbiorników wodnych i studni przeciwpożarowych. Ważnym wydarzeniem w życiu osobistym komendanta był ślub córki Anny z kapitanem, inżynierem pożarnictwa Henrykiem Jaworskim, późniejszym Dyrektorem Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej w Józefowie (01.11.1987–14.06.1992), który odbył się 10 kwietnia 1963 roku.

W natłoku wielu różnorodnych problemów i podjętych działań operacyjnych Komendant musiał znaleźć jeszcze czas na uzupełnienie wykształcenia, zgodnie z wprowadzonym zarządzeniem nr 17/58 MSW z dnia 31 stycznia 1958 r. w sprawie ustanowienia kwalifikacji pożarniczych dla oficerów pożarnictwa. Specjalizację zawodową w zakresie organizacyjnym potwierdzoną dyplomem wystawionym przez Komendę Główną Straży Pożarnych Zygmunt Jarosz uzyskał w dniu 21 maja 1963 roku. Kolejnym ważnym osiągnięciem szefa Warszawskiej Straży Pożarnej było zaprojektowanie, wykonanie i oddanie do użytku w kwietniu 1964 roku nowoczesnego punktu alarmowo-dyspozycyjnego (PAD)². Nowe rozwiązanie poprawiające znacznie sprawność operacyjną straży pożarnej (w tym szybsze alarmowanie i dysponowanie jednostek) zostało wysoko ocenione przez inne komendy w kraju i za granicą. 1 lipca 1966 r. Zygmunt Jarosz został powołany na stanowisko zastępcy komendanta głównego Straży Pożarnych. W tym czasie wobec licznych zaproszeń uczestniczył aktywnie w wielu spotkaniach poświęconych problemom ochrony przeciwpożarowej, w tym z osobistościami państwowymi. Niezależnie brał udział także w naradach, zawodach, otwarciach obiektów czy konferencjach.

Podczas kursokonferencji szkoleniowej w zakładach włókien sztucznych „Elana” w Toruniu w czerwcu 1967, w swoim wystąpieniu komendant Jarosz stwierdził między innymi:

² Kospiracyjna komórka działająca w strukturach Armii Krajowej.

„(...) W Polsce istnieje jedno pożarnictwo. Dokonywanie podziału na straże terenowe i zakładowe jest niesłuszne i szkodliwe dla sprawy...” [4]. 30 grudnia 1967 roku Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych powołał pułkownika pożarnictwa Zygmunta Jarosza na stanowisko komendanta głównego Straży Pożarnych. Urzędowanie na tym stanowisku rozpoczął od 2 stycznia 1968 roku. Realizując konsekwentnie swój kalendarz, wizytował kolejne jednostki. Ważnym dla Komendanta wydarzeniem była promocja absolwentów Szkoły Oficerów Pożarnictwa, która miała miejsce pod pomnikiem Bohaterów Warszawy Nike, na placu Teatralnym w dniu 7 września 1968 roku. Po raz pierwszy młodzi oficerowie zostali przez komendanta promowani szablą, a nie jak dotychczas toporkiem. Tradycja ta kontynuowana była przez niego w kolejnych latach i obowiązuje do dziś.

Jednym z ważniejszych zadań w tym czasie dla Komendanta było podjęcie prac związanych z utworzeniem Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Ochrony Przeciwpożarowej (OBROP) w Józefowie-Dębince³, którego pierwszym dyrektorem w okresie 31.08.1972–31.12.1974 był mgr inż. Zygmunt Stanowski⁴. W 1968 zakończono opracowanie planów i projektów techniczno-roboczych dla nowej jednostki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Pożarnych. Oddanie całości prac budowlanych zaplanowano na 1970 rok.

26 czerwca 1971 roku miał miejsce tragiczny w skutkach pożar rafinerii nafty w Czechowicach-Dziedzicach. Do katastrofy doszło w wyniku uderzenia pioruna w komin wentylacyjny jednego ze zbiorników na ropę. Wśród ofiar byli także strażacy zawodowi i ochotnicy. Tragedia ta uświadomiła ówczesnym władzom, że aktualne możliwości straży pożarnych nie nadążają za rozwojem przemysłu i stosowanymi w nim technologiami. Między innymi to wydarzenie wpłynęło na podjęcie decyzji o uzupełnieniu wyposażenia technicznego oraz podniesienia na wyższy poziom szkolenia pożarniczego. Następnym tej katastrofy była decyzja dotycząca uruchomienia produkcji, importu sprzętu i środków gaśniczych oraz powołania szkół pożarniczych.

W dniu 30 czerwca 1971 roku na mocy rozporządzenia Rady Ministrów powołano Wyższą Oficerską Szkołę Pożarniczą (WOSP) w Warszawie⁵, kształcąca inżynierów pożarnictwa. Wstępny projekt szkoły został już wcześniej opracowany przez inżyniera Józefa Tuliszkowskiego w 1921 roku [6]. Wkrótce zapadła również decyzja o utworzeniu kolejnych szkół: 2 sierpnia 1971 otwarto Szkołę Chorążych Pożarnictwa w Poznaniu i w 1973 roku w Krakowie. Przyczyniło się to do podniesienia poziomu przygotowania kadr pożarniczych oficerskich i chorążych.

15 maja 1976 roku Minister Spraw Wewnętrznych wręczył pułkownikowi pożarnictwa Zygmunutowi Jaroszowi akt nadania stopnia generała pożarnictwa, co stanowiło wyraz uznania dla jego osiągnięć służbowych. Jarosz nie ustawał w staraniach o zainteresowanie władz politycznych i admi-

³ Nazwę w późniejszym czasie zmieniono na „stanowisko kierowania”.

⁴ Utworzono na podstawie zarządzenia Nr 81 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 sierpnia 1972 r. (Dz.Ur. MSW Nr 7, poz. 24).

⁵ <http://www.cnbop.pl/pl/o-centrum/historia-cnbop> [dostęp: 15.03.2017].

PEOPLE INVOLVED IN FIREFIGHTING

nistracyjnych poprawą warunków funkcjonowania ochrony przeciwpożarowej w Polsce. Pierwszą zapowiedzią o odejściu generała ze służby był artykuł opublikowany w „Przeglądzie Pożarniczym” pod tytułem *Dziękujemy Komendancie*. Z dniem 31 sierpnia 1981 roku po 37 latach służby generał pożarnictwa przeszedł w stan spoczynku. Na decyzję o pożegnaniu się ze służbą niewątpliwie wpływ miała ówczesna sytuacja polityczna w Polsce. Odejście ze służby sprawiło, że generał Jarosz aktywnie włączył się w nurt pracy w międzynarodowej organizacji pożarniczej CTIF⁶, w której do roku 1983 pełnił funkcję wiceprezydenta. Pierwszy generał pożarnictwa Zygmunt Jarosz w sprawy ochrony przeciwpożarowej angażował się do ostatnich dni życia. Zmarł nieoczekiwanie w wieku 87 lat, 18 lipca 2007 roku. Został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.

Najważniejsze osiągnięcia

Pierwszy w historii Polski generał pożarnictwa Zygmunt Jarosz był niekwestionowanym inicjatorem wielu ważnych dla pożarnictwa przedsięwzięć. Pod jego kierownictwem miały miejsce wydarzenia, które zmieniły radykalnie oblicze straży pożarnej w Polsce. Do najważniejszych, poza wyżej wymienionymi, należy zaliczyć:

- utworzenie w 1972 roku Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Ochrony Przeciwpożarowej w Józefowie– Dębince. W ośrodku podjęto prace naukowo-techniczne i konstrukcyjne oraz badania niezbędne do rozwiązywania problemów ochrony przeciwpożarowej w Polsce;
- utworzenie w 1972 roku Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach przekształconego w lutym 1993 roku w Centralne Muzeum Pożarnictwa;
- opracowanie w 1974 roku i doprowadzenie do wydania z dniem 27 grudnia 1974 r. w Dz.U. z 1974 r. Nr 50, poz. 321 przez Radę Państwa Dekretu o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa. Dekret wprowadził zasadę nawiązywania stosunku służbowego w oparciu o mianowanie, a nie jak dotychczas umowy o pracę. Zgodnie z art. 5. ustanowiono następujące kolejne stopnie pożarnicze:
  - 1) szeregowcy pożarnictwa:
    - a) strażak,
    - b) starszy strażak;
  - 2) podoficerowie pożarnictwa:
    - a) kapral pożarnictwa,
    - b) starszy kapral pożarnictwa,
    - c) plutonowy pożarnictwa,
    - d) ogniomistrz pożarnictwa,
    - e) starszy ogniomistrz pożarnictwa;
  - 3) chorążowie pożarnictwa:
    - a) młodszy chorąży pożarnictwa,
    - b) chorąży pożarnictwa,
    - c) starszy chorąży pożarnictwa;
  - 4) oficerowie pożarnictwa:

⁶ CTIF – międzynarodowa organizacja pożarnicza ds. zapobiegania pożarom.

- a) oficerowie młodszy:
    - podporucznik pożarnictwa,
    - porucznik pożarnictwa,
    - kapitan pożarnictwa;
  - b) oficerowie starszy:
    - major pożarnictwa,
    - podpułkownik pożarnictwa,
    - pułkownik pożarnictwa;
  - c) generał pożarnictwa.
- doprowadzenie w 1975 roku do uchwalenia przez sejm ustawy o ochronie przeciwpożarowej (Ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. o ochronie przeciwpożarowej Dz.U. z 1975 r. Nr 20, poz. 106);
  - pełnienie w latach 1974–1983 przez Zygmunta Jarosza z wyboru funkcji Wiceprezydenta Komitetu Zapobiegania Pożarom CTIF. Przyczynił się w ten sposób do umocnienia polskiego pożarnictwa na forum europejskim i podniesienia prestiżu Polski za granicą.

Najważniejsze odznaczenia

Generał Zygmunt Jarosz był wyróżniony wieloma orderami, odznaczeniami resortowymi i korporacyjnymi krajowymi i zagranicznymi. Wśród najważniejszych z nich wymienić należy:

- Srebrny Krzyż Zasługi (28 sierpnia 1952 r.),
- Złoty Krzyż Zasługi (22 lipca 1956 r.),
- Srebrna Odznaka „Za zasługi dla ochrony przeciwpożarowej” oraz Medal 40-lecia Polski (21 czerwca 1985 r.)
- Medal Honorowy im. Józefa Tuliszkowskiego (12 listopada 1993 r.),
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (29 maja 2002 r.).

Rycina 1. Medal Honorowy im. Józefa Tuliszkowskiego [14]

Figure 1. The Józef Tuliszkowski Honourable Medal [14]

Medalem Honorowym im. Józefa Tuliszkowskiego, ustanowionym 11 października 1993 r. [5], komendant główny Państwowej Straży Pożarnej nagradza osoby za wybitne osiągnięcia w pracy zawodowej i działalności społecznej w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej oraz za szczególne zaangażowanie podczas akcji ratowniczych. Medal wraz z dyplomem nadawany jest na wniosek kapitulu w sposób

bardzo uroczysty z okazji Dnia Strażaka lub Święta Niepodległości. Pierwszy generał pożarnictwa Zygmunt Jarosz był wśród pierwszych, którym został nadany medal honorowy. Wszedł tym samym do jego kapituły i został wybrany jej kanczlerzem. Uroczystość wręczenia pierwszych medali odbyła się 12 listopada 1993 roku w Centralnym Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach, podczas pożarniczych obchodów 75-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

Podsumowanie

Pierwszy generał pożarnictwa Zygmunt Jarosz konsekwentnie działał w kierunku poprawiania stanu bezpieczeństwa pożarowego w kraju i rozwoju techniki pożarniczej. Swoją postawą uosabiał wzorowe cechy strażaka – profesjonalnego dowódcy i organizatora. Postać ta jest wzorem dla współczesnych i przyszłych pokoleń oficerów. Cechy i walory osobiste, jakie wyróżniały generała to przede wszystkim wielkie zamiłowanie do służby pożarniczej i dbałość o wysoki jej autorytet w społeczeństwie oraz życzliwość dla współwarzyszy służby. Pełniąc odpowiedzialne funkcje zawodowe, przyczynił się znacząco do umocnienia polskiego pożarnictwa na forum europejskim i podniesienia prestiżu Polski za granicą. Nieustająca troska o poprawę stanu ochrony przeciwpożarowej w Polsce była ideą, której generał Zygmunt Jarosz podporządkował całe swoje życie.

W dowód uznania zasług gen. poż. Zygmunta Jarosza w dniu 31 maja 2008 roku w Radomiu – rodzinnym mieście Zygmunta Jarosza, w nowej siedzibie Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej dokonano uroczystego otwarcia Sali Tradycji poświęconej gen. poż. Zygmuntowi Jaroszowi.

Rycina 2. Sala Tradycji im. gen. poż. Zygmunta Jarosza w Radomiu [17]
Figure 2. The Heritage Room of General Zygmunt Jarosz, Radom [17]

Literatura

- [1] Wojtasiak B., Bąk D., *Józef Tuliszkowski – niestrudzony działacz w pracy dla polskiego pożarnictwa i piśmiennictwa pożarniczego*, BiTP Vol. 42 Issue 2, 2016 pp. 15–20.
- [2] Bielicki P., Kielin J., *Władysław Piławski*, BiTP Vol. 37 Issue 1, 2015, pp. 15–22.
- [3] Kielin J., *Generał brygadier Feliks Dela – wizjoner i twórca obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej*, BiTP Vol. 33 Issue 1, 2014, pp. 15–20.
- [4] Gutkowski J., Mazan L., Zygmunt Jarosz, *Pierwszy Generał Polskiego Pożarnictwa*, Oficyna Wydawnicza Anabaris s.c., Warszawa 2013, 69.
- [5] Decyzja Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej nadbryg. Feliksa Deli z dnia 11 października 1993 r. w sprawie ustanowienia Medalu Honorowego im. Józefa Tuliszkowskiego.
- [6] Bielawska T., *Szkoła Józefa Tuliszkowskiego*, „Przegląd Pożarniczy” 1981, 6.
- [7] Dekret o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa z dnia 27 grudnia 1974 r. (Dz.U. z 1974 r. Nr 50, poz. 321).
- [8] Dekret z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz.U. z 1974 r. Nr 50, poz. 321).
- [9] Strona internetowa KG PSP, zakładka Historia, http://www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/zygmunt_jarosz [dostęp: 01.05.2017].
- [10] Strona internetowa CNBOP-PIB, zakładka: Targi, Konkursy, http://www.cnbop.pl/pl/nagrody/targi-konkursy/honorowy-medal-im-jzefa-tuliszkowskiego_482 [dostęp: 01.05.2017].
- [11] Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 maja 2002 r. o nadaniu orderów (Monitor Polski z 2002 r. Nr 37, poz. 585).
- [12] Obwieszczenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 1969 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 5 listopada 1958 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 1969 r. Nr 4, poz. 31).
- [13] Strona internetowa CNBOP-PIB, zakładka Historia, <http://www.cnbop.pl/pl/o-centrum/historia-cnbop> [dostęp: 15.03.2017].
- [14] Strona internetowa CNBOP-PIB, zakładka Nagrody http://www.cnbop.pl/pl/nagrody/targi-konkursy/honorowy-medal-im-jzefa-tuliszkowskiego_482 [dostęp: 25.04.2017].
- [15] Ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 1975 r. Nr 20, poz. 106).
- [16] Zarządzenie Nr 81 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 sierpnia 1972 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Ochrony Przeciwpożarowej w Józefowie-Dębince (Dz.Ur. MSW z 1972 r. Nr 7).
- [17] Archiwum KM PSP w Radomiu.

ST. BRYG. W ST. SPOCZ. MGR INŻ. JAN KIELIN – absolwent Szkoły Oficerów Pożarnictwa w Warszawie oraz Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej w Warszawie. W roku 1975 uzyskał uprawnienia rzeczoznawcy do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych. Autor wielu publikacji oraz tłumaczeń z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Wybrane publikacje: *Poradnik dla Specjalisty Ochrony Przeciwpożarowej*, *Materiały szkoleniowe dla pracowników zakładów pracy*.

MGR BEATA WOJTASIAK – absolwentka Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (Wydział Nauk Pedagogicznych). W 2013 roku ukończyła studia podyplomowe menedżer innowacji w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Aktualnie pracownik Zakładu Ocen Technicznych Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego – Państwowego Instytutu Badawczego na stanowisku mł. specjalista inżynierjno-techniczny.